

V Bruseli 10. 3. 2021
COM(2021) 110 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o humanitárnej činnosti EÚ: nové výzvy, rovnaké zásady

1. Úvod: nové a staré výzvy v oblasti humanitárnej pomoci EÚ

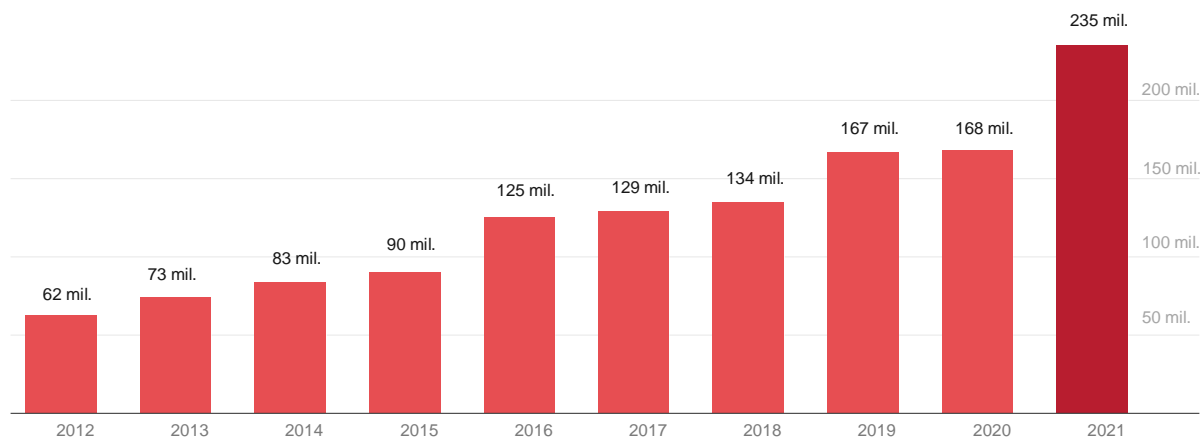
Európska únia je spolu so svojimi členskými štátmi **najväčším svetovým humanitárnym darcom** a jej podiel na celosvetovej humanitárnej pomoci predstavuje približne 36 %¹. Vo svete, v ktorom sa vplyv konfliktov a katastrof neustále rozširuje, je humanitárna pomoc kľúčovým pilierom vonkajšej činnosti EÚ a dôležitou súčasťou jej schopnosti šíriť svoje hodnoty v celosvetovom meradle.

Humanitárna pomoc však v súčasnosti čelí bezprecedentnému súboru výziev, ktoré ešte zhoršuje pandémia COVID-19. **Humanitárne potreby v súčasnosti dosahujú historicky najvyššiu úroveň**, čo je do veľkej miery spôsobené opätovným výskytom štátnych konfliktov², v kombinácii s vplyvom zmeny klímy, zhoršovania životného prostredia, celosvetového rastu populácie a zlyhávajúcej správy vecí verejných. Medzera **medzi humanitárnymi potrebami a zdrojmi dostupnými na celom svete** sa však zväčšuje. **Základné normy a zásady sú spochybňované** ako nikdy predtým, čo spôsobuje, že poskytovanie pomoci je zložitejšie a nebezpečnejšie.

V tomto oznámení sa uvádza, ako môže EÚ v spolupráci so svojimi rôznymi humanitárnymi partnermi a inými darcami túto výzvu riešiť.

Humanitárne potreby: stúpajúca krivka – dramatický nárast spôsobila pandémia COVID-19 a vplyvy zmeny klímy

Ľudia v núdzi (2012 - 2021)

Údaje od spustenia Globálneho humanitárneho prehľadu. Zmeny v počte obyvateľov a finančných potrebách pre regionálne plány reakcie pre utečencov sa udiali z dôvodu prekrývania s plánmi humanitárnej reakcie.

Graf: Globálny humanitárny prehľad OSN 2021 • Zdroj: Humanitarian Insight

EÚ ako aktér v humanitárnej oblasti nikdy neniesla väčšiu globálnu zodpovednosť ako od začiatku **pandémie COVID-19**. Predpokladá sa, že v roku 2021 sa 150 miliónov ľudí

¹ V roku 2020 predstavovali pridelené finančné prostriedky EÚ a členských štátov 7,577 miliardy EUR (<https://fts.unocha.org/>).

² Inštitút pre mierový výskum v Osle, *Trendy v oblasti konfliktov: globálny prehľad (Conflict Trends: A Global Overview)*, 1946–2019.

v dôsledku pandémie dostalo do extrémnej chudoby³. Pandémia COVID-19 prehĺbila už existujúcu nestabilitu a nerovnosti a ešte viac zvýšila humanitárne potreby. Organizácia Spojených národov (OSN) odhaduje, že v roku 2021 bude humanitárnu pomoc potrebovať takmer 235 miliónov ľudí — 1 z 33 ľudí na celom svete. Ide o nárast o 40 % oproti odhadovaným potrebám v roku 2020 (pred pandemiou COVID-19) a takmer trojnásobný nárast od roku 2014. Počet vysídlených osôb sa od roku 2010 zdvojnásobil a koncom roka 2019 dosiahol 79,5 milióna osôb⁴. Priemerná humanitárna kríza v súčasnosti trvá viac ako 9 rokov a mnohé z nich, a to aj v susedstve Európy, trvajú oveľa dlhšie. V dôsledku toho sa na príliš veľa humanitárnych kríz „zabúda“⁵.

EÚ a jej členské štáty reagovali tým, že od apríla 2020 vypracovali balík **Tím Európa**⁶ určený na reakciu vo výške 38,5 miliardy EUR, z čoho 3,49 miliardy EUR je určených na núdzovú reakciu a humanitárne potreby vyplývajúce z pandémie.

Zmena klímy znásobuje degradáciu životného prostredia a dôsledky neudržateľného hospodárenia s prírodnými zdrojmi a zároveň zvyšuje humanitárne potreby. Okrem čoraz častejších a závažnejších prírodných hrozieb, ktoré spôsobujú katastrofy, patria zmena klímy a zhoršovanie životného prostredia medzi hlavné príčiny konfliktov, potravinovej neistoty a vysídľovania. V roku 2018 potrebovalo medzinárodnú humanitárnu pomoc približne 108 miliónov ľudí v dôsledku búrok, záplav, sucha a prírodných požiarov⁷. Do roku 2050 by viac ako 200 miliónov ľudí mohlo každoročne potrebovať humanitárnu pomoc v dôsledku katastrof súvisiacich s klímou a sociálno-ekonomických vplyvov zmeny klímy⁸.

Rastúca medzera vo financovaní – a zúžená darcovská základňa

V roku 2020 celková suma všetkých humanitárnych výziev OSN dosiahla takmer 32,5 miliardy EUR, čo je historicky najvyšší údaj, a to aj v dôsledku vplyvu pandémie COVID-19. Okrem toho existuje medzera vo financovaní vo výške 17,5 miliardy EUR, čo je viac ako polovica celkovej sumy. Podľa OSN je na pokrytie humanitárnych výziev OSN v roku 2021 potrebná suma 29 miliárd EUR⁹. EÚ a niektorí ďalší darcovia v posledných rokoch výrazne zintenzívnili svoje úsilie, pričom globálne humanitárne financovanie humanitárnych výziev OSN sa zvýšilo zo 4,1 miliardy EUR v roku 2012 na 15 miliárd EUR v roku 2020, aj napriek tomu sa však **medzera vo financovaní humanitárnej pomoci na celom svete rýchlo zväčšuje. Táto medzera bude pravdepodobne ďalej rásť**, keďže darcovské ekonomiky zostanú pod tlakom hospodárskych a sociálnych dôsledkov pandémie COVID-19. Niektorí najdôležitejší darcovia už oznámili škrty vo svojich rozpočtoch na

³ Svetová banka, *Global Economic Prospects (Svetový hospodársky výhľad)*, január 2021.

⁴ UNHCR, *Global Trends, Forced Displacement in 2019 (Svetové trendy v oblasti núteného vysídľovania obyvateľstva)*, <https://www.unhcr.org/globaltrends2019/>.

⁵ Humanitárne krízy vyznačujúce sa obmedzenou reakciou darcov, celkovým nedostatkom finančných prostriedkov a nízkou úrovňou pozornosti médií.

⁶ Tím Európa sa skladá z EÚ, jej členských štátov, ich diplomatickej siete, finančných inštitúcií vrátane národných rozvojových bánk a implementačných agentúr, ako aj Európskej investičnej banky (EIB) a Európskej banky pre obnovu a rozvoj (EBOR). Viac informácií: https://ec.europa.eu/international-partnerships/topics/eu-global-response-covid-19_en#header-2844.

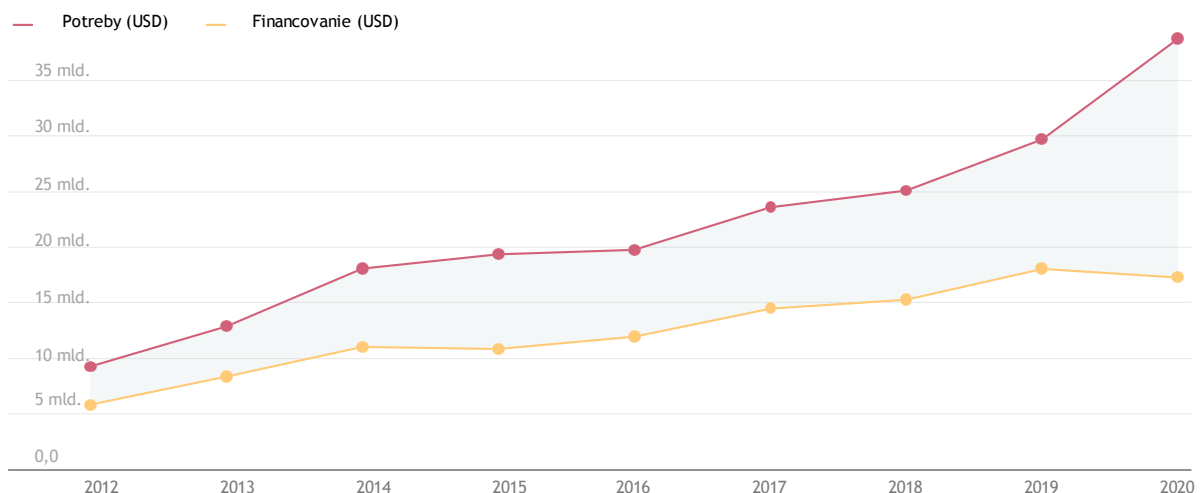
⁷ Svetová meteorologická organizácia, *State of Climate Services 2020 Report (Správa o stave služieb v oblasti klímy 2020)*.

⁸ Medzinárodná federácia spoločností Červeného kríža a Červeného polmesiaca, *The Cost of Doing Nothing (Dôsledky nečinnosti)*, september 2019.

⁹ Organizácia Spojených národov, *Globálny humanitárny prehľad 2021 (Global Humanitarian Overview 2021)*.

pomoc alebo vo svojich príspevkoch na veľké krízy. Znepokojujúce je, že globálne humanitárne financovanie sa naďalej vo veľkej miere spolieha na veľmi obmedzený počet darcov: v roku 2020 pochádzalo 83 % vykázaných finančných prostriedkov od desiatich najväčších darcov¹⁰. To isté platí v rámci EÚ, kde prevažná väčšina celkového humanitárneho financovania EÚ pochádza z rozpočtu veľmi malého počtu členských štátov a rozpočtu EÚ¹¹. To nie je udržateľné.

Medzery vo financovaní (2012 - 2020)

Graf: Globálny humanitárny prehľad OSN 2021 • Zdroj: Oddelenie sledovania finančných tokov

Prekážky brániace prístupu k humanitárnej pomoci a jej poskytovaniu

V mnohých konfliktoch narastajú priame a často úmyselné útoky znepriatelených strán na civilné obyvateľstvo, nemocnice a školy v rozpore s medzinárodným humanitárnym právom. V roku 2019 bolo zaznamenaných 277 útokov proti humanitárnym pracovníkom, pričom zahynulo 125 osôb¹². V mnohých krízach sa agentúry poskytujúce pomoc musia zaoberať aj administratívnymi prekážkami a inými obmedzeniami, ktoré môžu obmedziť ich možnosti prístupu k postihnutým ľuďom. Zákazy vychádzania počas pandémie COVID-19 a následné obmedzenia pohybu pridali ďalší druh výziev pre poskytovanie pomoci postihnutému obyvateľstvu.

Vzhľadom na tieto trendy a výzvy musí EÚ dať nový impulz svojej politike humanitárnej pomoci, aby mohla účinnejšie riešiť rastúce humanitárne potreby a podporovať priaznivejšie prostredie na poskytovanie zásadovej humanitárnej pomoci. Zároveň bude naďalej úzko spolupracovať s aktérmi v oblasti rozvoja a budovania mieru s cieľom podporovať dlhodobé riešenia.

¹⁰ Úrad pre koordináciu humanitárnych záležitostí OSN, Oddelenie sledovania finančných tokov (FTS), <https://fts.unocha.org/>.

¹¹ <https://fts.unocha.org/>.

¹² Humanitarian Outcomes, Databáza bezpečnosti humanitárnych pracovníkov (Aid Workers Security Database), <https://aidworkersecurity.org/incidents/report>.

2. Stavať na pevnom základe: osvedčené zásady humanitárnej pomoci

Humanitárna pomoc EÚ spočíva na pevnom právnom základe a súbore základných zásad a spoločných cieľov. Pri jej poskytovaní sa naďalej sa budú dôsledne dodržiavať všeobecné humanitárne zásady ľudskosti, neutrality, nestrannosti a nezávislosti zakotvené v medzinárodnom práve. Základným cieľom politiky humanitárnej pomoci EÚ zostane zabezpečenie dodržiavania medzinárodného humanitárneho práva zo strany štátnych a neštátnych aktérov.

Referenčným rámcom pre humanitárnu činnosť EÚ zostáva Európsky konsenzus o humanitárnej pomoci¹³. Konsenzus spolu s nariadením o humanitárnej pomoci¹⁴ stanovuje osobitný charakter a mandát humanitárnej pomoci: humanitárna pomoc EÚ sa poskytuje výlučne na základe potrieb v súlade so zásadami dobrého humanitárneho darcovstva¹⁵. Ako sa pripomína aj v integrovanom prístupe EÚ k vonkajším konfliktom a krízam¹⁶, humanitárna pomoc EÚ nie je ovplyvnená žiadnym politickým, strategickým, vojenským ani hospodárskym cieľom. Je to nevyhnutné aj na zabezpečenie toho, aby sa pomoc mohla poskytovať ľuďom postihnutým krízou v často zložitých politických a bezpečnostných prostrediach.

Hoci je humanitárna pomoc kľúčovou súčasťou celkovej reakcie EÚ na krízy, EÚ chráni odlišnú povahu svojej humanitárnej pomoci a zároveň ďalej prehľbuje prepojenie s iniciatívami EÚ v oblasti rozvojovej pomoci, riešenia konfliktov a budovania mieru.

Humanitárna reakcia EÚ bude naďalej dodržiavať zásadu „**nespôsobovať škody**“ postihnutému obyvateľstvu a životnému prostrediu¹⁷ a bude sa usilovať o to, aby **zohľadňovala konflikty** a vyhýbala sa ich neúmyselnému zhoršovaniu. Bude pokračovať v podpore a posilňovaní účinnej humanitárnej **civilno-vojenskej koordinácie**, aby sa zabezpečil humanitárny priestor.

Humanitárna pomoc je často hlavnou formou pomoci poskytovanej ľuďom postihnutým krízou. Keďže potreby sa zvyšujú a rozpočty pomoci dosahujú svoje hranice, riziko, že niektorí ľudia a komunity sa k pomoci nedostanú, je veľmi reálne. **EÚ bude naďalej zabezpečovať vyváženú reakciu na potreby** a naďalej bude vyčleňovať 15 % svojho pôvodného humanitárneho rozpočtu na „**zabudnuté krízy**“.

Pokračujúca integrácia **ochrany** osôb v krízových situáciách, a to aj prostredníctvom prevencie a zmierňovania sexuálne a rodovo motivovaného násillia a sexuálneho vykorisťovania, zneužívania a obťažovania a reakcie na ne, bude aj naďalej dôležitou črtou

¹³ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1431445468547&uri=CELEX:42008X0130\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1431445468547&uri=CELEX:42008X0130(01)).

¹⁴ V nariadení Rady č. 1257/96 sa vymedzuje spôsob poskytovania humanitárnej pomoci EÚ; stanovuje sa v ňom, že humanitárna pomoc EÚ by sa mala dostať k ľuďom postihnutým katastrofou alebo konfliktom, a to bez ohľadu na ich rasu, etnickú skupinu, náboženstvo, pohlavie, vek, štátnu príslušnosť alebo politickú príslušnosť, a nesmie byť vedená politickými úvahami alebo takýmto úvahám podriadená.

¹⁵ <https://www.ghdinitiative.org/ghd/gns/principles-good-practice-of-ghd/principles-good-practice-ghd.html>.

¹⁶ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5413-2018-INIT/en/pdf>.

¹⁷ Európsky konsenzus o humanitárnej pomoci vyzýva na začlenenie environmentálnych aspektov do odvetvových politík a intervencií v oblasti humanitárnej pomoci.

humanitárnej pomoci EÚ v súlade s akčným plánom EÚ pre rodovú rovnosť¹⁸. EÚ bude naďalej podporovať globálnu **Výzvu k akcii na ochranu pred rodovo motivovaným násilím v núdzových situáciách**¹⁹. Bude tiež dodržiavať svoje záväzky urýchlene riešiť akýkoľvek druh pochybenia v sektore medzinárodnej pomoci a zvýšiť zodpovednosť²⁰.

Ludia zostanú naďalej kľúčovým bodom humanitárnej pomoci EÚ s možnosťami **zmysluplnej účasti príjemcov pomoci na rozhodnutiach**, ktoré sa ich týkajú. EÚ je tiež odhodlaná plniť potreby a práva osobitných skupín vrátane žien, detí, starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím. Prispieva to k celkovej agende EÚ v oblasti rovnosti²¹, ktorá je hlavnou prioritou Európskej komisie.

Prístup detí v krízových situáciách k bezpečnej a konzistentnej školskej dochádzke je kľúčový, ale zďaleka nie je realitou všade. Vzdelávacie inštitúcie a samotní študenti sa čoraz častejšie stávajú zámerným terčom násilných útokov, najmä v regióne Sahel. Zatiaľ čo digitálne riešenia a riešenia na diaľku pomohli zabezpečiť úroveň kontinuity pre študentov na mnohých miestach počas pandémie COVID-19, prístup k týmto príležitostiam však pre mnohých príjemcov humanitárnej pomoci nebol možný, pričom detskí utečenci a vnútorne vysídlené deti čelia v otázke prístupu ku vzdelávaniu osobitným výzvam. OSN odhaduje²², že takmer 24 miliónom detí a mladých ľudí v humanitárnych krízových situáciách hrozí, že sa v dôsledku pandémie COVID-19 nevrátia do školy. Dievčatá sú vystavené ešte vyššiemu riziku, pretože absencia školskej dochádzky v mnohých prípadoch vedie k detským, skorým a núteným manželstvám²³. EÚ bude naďalej klásť veľký dôraz na podporu **ochrany detí a vzdelávania v núdzových situáciách**, najmä na prístup dievčat k vzdelávaniu v humanitárnych kontextoch. Na túto prioritu bude naďalej vyčleňovať najmenej 10 % svojho ročného humanitárneho rozpočtu (zvýšenie z pôvodnej úrovne 1 % v roku 2015) a bude sa plne angažovať v rámci Deklarácie o bezpečných školách²⁴.

¹⁸ https://ec.europa.eu/international-partnerships/news/gender-action-plan-putting-women-and-girls-rights-heart-global-recovery-gender-equal-world_en.

¹⁹ EÚ vydala výzvu na prijatie opatrení (<https://www.calltoactiongbv.com/>) od júna 2017 do decembra 2018 a vydala operačné usmernenia o začleňovaní osôb so zdravotným postihnutím do humanitárnych činností financovaných EÚ: https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/2019-01_disability_inclusion_guidance_note.pdf.

²⁰ EÚ schválila dokument Záväzky darcov v boji proti sexuálnemu vykorisťovaniu a zneužívaniu a sexuálnemu obťažovaniu v sektore medzinárodnej pomoci (*Commitments made by donors to tackle sexual exploitation and abuse and sexual harassment in the international aid sector*) a odporúčanie Výboru pre rozvojovú pomoc z roku 2019 o ukončení sexuálneho vykorisťovania, zneužívania a obťažovania v rozvojovej spolupráci a humanitárnej pomoci.

²¹ „Rovnosť pre všetkých a rovnosť vo všetkých jej zmysloch“ je kľúčovou politickou prioritou Európskej komisie. Komisia s úmyslom realizovať tento cieľ od marca 2020 predložila súbor konkrétnych iniciatív a stratégií v oblasti rovnosti, ktoré sa týkajú najmä rodovej rovnosti, zdravotného postihnutia a boja proti rôznym formám diskriminácie. Medzi ne patrí najmä Akčný plán EÚ pre rodovú rovnosť III v oblasti vonkajších vzťahov, stratégia EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025, stratégia EÚ v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím, stratégia EÚ pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025; akčný plán EÚ proti rasizmu na roky 2020 – 2025; strategický rámec EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov na roky 2020 – 2030. (https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/dalli/announcements/union-equality-first-year-actions-and-achievements_en). Pozri aj Akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020JC0005&from=EN>).

²² Organizácia Spojených národov, *Globálny humanitárny prehľad 2021 (Global Humanitarian Overview 2021)*.

²³ Pozri politickú správu generálneho tajomníka OSN s názvom „Vplyv ochorenia COVID-19 na ženy“ (*The impact of COVID-19 on women*): <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2020/04/policy-brief-the-impact-of-covid-19-on-women>; pozri aj webovú stránku Európskeho inštitútu pre rodovú rovnosť o vplyve ochorenia COVID-19 na rodovú rovnosť: <https://eige.europa.eu/topics/health/covid-19-and-gender-equality>.

²⁴ Deklarácia o bezpečných školách (2015) je medzivládna iniciatíva pod vedením Nórska a Argentíny, ktorej cieľom je posilniť ochranu vzdelávania pred útokmi a zabezpečiť kontinuitu bezpečného vzdelávania počas ozbrojených konfliktov.

Napokon, účinný **multilateralizmus**²⁵ a **koordinácia pod vedením OSN** budú aj naďalej základom humanitárnej činnosti EÚ, keďže sú kľúčovými faktormi, ktoré umožňujú zásadovú a súdržnú humanitárnu reakciu. EÚ sa bude okrem toho naďalej spoliehať na silnú sieť rôznych partnerov vrátane mimovládnych organizácií, agentúr, fondov a programov OSN a iných medzinárodných organizácií, ako aj špecializovaných agentúr členských štátov EÚ. Spolupráca s týmito rôznorodými partnermi je nevyhnutná na dosiahnutie zmeny a kvalitných výsledkov v praxi.

3. Riešenie rastúcich potrieb, zníženie medzery vo financovaní

3.1. Dosahovanie lepších výsledkov: zvýšenie účinnosti a efektívnosti, využívanie inovácií a kapacít

Už v roku 2016 na Svetovom humanitárnom samite hlavní darcovia a organizácie humanitárnej pomoci uznali štrukturálnu výzvu, ktorú predstavujú rastúce potreby a obmedzená zdrojová základňa. Dohodli sa na veľkej dohode („Grand Bargain“) s cieľom prispôsobiť pracovné postupy darcov a organizácií poskytujúcich pomoc, aby sa maximalizovala ich efektívnosť a vplyv²⁶. Hlavné myšlienky veľkej dohody sú opodstatnenejšie a naliehavejšie ako kedykoľvek predtým: **flexibilita na strane darcov** s cieľom umožniť humanitárnym partnerom včasnú a prispôbenú reakciu a zároveň harmonizovať často zaťažujúce požiadavky na podávanie správ rôznych darcov. Na druhej strane organizácie poskytujúce pomoc **obnovili svoj záväzok** týkajúci sa **koordinovaného posudzovania potrieb, zodpovednosti** voči príjemcom a daňovým poplatníkom, **transparentnosti a viditeľnosti** pomoci darcov a zároveň zabezpečili, aby sa čo najväčší podiel finančných prostriedkov dostal k ľuďom, ktorí potrebujú pomoc. Zároveň je nevyhnutné, aby sa finančné prostriedky mohli rýchlo mobilizovať v reakcii na nepredvídané núdzové situácie (ako to preukazuje pandémia COVID-19) a čoraz častejšie prírodné náhle katastrofy, ako sú katastrofy spôsobené zmenou klímy. EÚ sa bude usilovať o ďalšiu modernizáciu svojich mechanizmov financovania s cieľom ponúknuť svojim humanitárnym partnerom **väčšiu operačnú flexibilitu** a zároveň zvýšiť **pridanú hodnotu a viditeľnosť pomoci EÚ**.

Zatiaľ čo väčšina humanitárnej pomoci EÚ sa prideľuje na ročnom základe, Európska komisia spustila pilotné viacročné programové partnerstvá pre viaceré krajiny, a to aj s Medzinárodným výborom Červeného kríža²⁷. Cieľom týchto partnerstiev je poskytnúť humanitárnym partnerom väčšiu flexibilitu a znížiť administratívnu záťaž pre humanitárnych partnerov aj Komisiu a zároveň maximalizovať dosah financovania EÚ a zvýšiť viditeľnosť EÚ. Tento pilotný prístup sa rozšíri na subjekty a agentúry OSN, ako aj iné medzinárodné organizácie.

²⁵ Spoločné oznámenie o posilnení príspevku EÚ k multilateralizmu založenému na pravidlách <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6312-2021-INIT/sk/pdf>.

²⁶ Pozri dokument skupiny na vysokej úrovni pre humanitárne financovanie: *Príliš dôležité na to, aby zlyhalo – riešenie medzier v humanitárnom financovaní (Too important to fail - addressing the humanitarian financing gap)*, a <https://agendaforhumanity.org/initiatives/3861>.

²⁷ Iné organizácie zahŕňajú ACTED-FR, Save The Children-DK, Concern-IRL a Medzinárodný záchranný výbor – DE.

Vo všeobecnosti bude **EÚ ďalej podporovať vývoj a zavádzanie inovačných riešení**, ktoré poskytujú účinnejšiu, nákladovo efektívnu pomoc, šetrnú k životnému prostrediu a odolnú proti zmene klímy²⁸.

Využívanie **hotovostných** prevodov sa v súčasnosti všeobecne považuje za najúčinnější a najúčinnější spôsob, ako získať pomoc ľuďom postihnutým konfliktom alebo katastrofami. EÚ sa dlhodobo zaviazala využívať hotovostnú pomoc v humanitárnom prostredí vždy, keď je to možné a vhodné²⁹. Spolupracovala aj s kľúčovými partnermi s cieľom zabezpečiť, aby sa čo najväčší podiel finančných prostriedkov poskytnutých na hotovostný program dostal ku konečným príjemcom.

Digitálne prostriedky sú kľúčom k bezpečnej realizácii hotovostných prevodov. Ak sú k dispozícii, môžu tiež zohrávať dôležitú úlohu pri zavádzaní online vzdelávania pri vzdelávaní v núdzových situáciách v súlade s akčným plánom digitálneho vzdelávania³⁰ a pri realizácii systémov včasného varovania v prípade katastrof, monitorovaní vysídľovania a posudzovaní potrieb na diaľku. EÚ bude ďalej **rozširovať využívanie zabezpečených a účinných digitálnych nástrojov** pri svojich humanitárnych činnostiach, predovšetkým na **programy záchranných sociálnych sietí schopné reagovať v prípade otrasov**, ako je napríklad núdzová záchranná sociálna sieť³¹ v Turecku (najväčší humanitárny program v histórii EÚ), ako aj **na zabezpečenie konektivity príjemcov pomoci**, pri plnom rešpektovaní požiadaviek na ochranu údajov³².

Podpora pre miestnych aktérov

Miestne komunity a organizácie sú zvyčajne prvými aktérmi reagujúcimi na krízu a zohrávajú kľúčovú úlohu pri poskytovaní rýchlej, kvalitnej a nákladovo efektívnej pomoci ľuďom v núdzi. Počas pandémie COVID-19 často miestni aktéri reagovali ako prví a vyplnili vákuum vytvorené odchádzajúcimi medzinárodnými aktérmi. Pandémia tiež zdôraznila význam miestnych znalostí a kontextuálneho porozumenia s cieľom zabezpečiť, aby bola pomoc ľahšie akceptovaná a aby sa urýchlila schopnosť intervencie.

Veľká dohoda obsahovala silný záväzok darcov a medzinárodných agentúr poskytujúcich pomoc **nasmerovať viac zdrojov priamo miestnym aktérom**. Tok finančných prostriedkov miestnym aktérom a vnútroštátnym mimovládny organizáciám však brzdí potreba, aby mnohí darcovia zosúladiли tento záväzok s regulačnými požiadavkami, požiadavkami transparentnosti a zodpovednosti, najmä v konfliktných situáciách, v ktorých by mohlo byť sledovanie finančných transakcií problematické.

Komisia sa bude usilovať o zintenzívnenie podpory EÚ pre lokalizáciu, pričom zohľadní špecifiká krajiny a kontextu a využije rôzne nástroje v súlade s prístupom založeným na spojení medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom, a to na štyroch osiach:

- a) investície do posilňovania miestnych kapacít na základe svojich skúseností s iniciatívami, ako je Fond miestnej iniciatívy v Turecku (LIFT), ktorý poskytuje

²⁸ Napríklad prostredníctvom ceny Európskej rady pre inováciu za dostupné vyspelé technológie v oblasti humanitárnej pomoci, ktorou sa podporili projekty poskytujúce okrem iného inteligentné riešenia pre komunity a utečencov v oblasti cenovo dostupnej energie, zdravotnej a lekárskej starostlivosti. Podrobnosti: https://ec.europa.eu/research/eic/index.cfm?pg=prizes_aid.

²⁹ Závety Rady o peňažných prevodoch: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10184-2015-INIT/en/pdf>.

³⁰ https://ec.europa.eu/education/sites/default/files/document-library-docs/deap-communication-sept2020_en.pdf.

³¹ https://ec.europa.eu/echo/essn_en.

³² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32016R0679>.

technickú a finančnú podporu miestnym aktérom, aby sa pomoc dostala k utečencom a hostiteľským komunitám;

- b) uprednostňovanie miestneho obstarávania humanitárnych potrieb, šetrného k životnému prostrediu;
- c) podpora miestnych modelov financovania, ako sú multilaterálne mechanizmy združeného financovania so silným zameraním na miestnych aktérov;
- d) podpora konzorcií medzi medzinárodnými a miestnymi aktérmi, založených na rovnocenných partnerstvách, spoločnej zodpovednosti a financovaní.

EÚ v súlade so svojimi záväzkami vyplývajúcimi z veľkej dohody prispieva v rámci pilotného projektu do združených finančných prostriedkov³³ OSN v Južnom Sudáne a na Ukrajine. Tieto finančné prostriedky umožňujú medzinárodným darcom nepriamo podporovať miestne a vnútroštátne mimovládne organizácie, a to aj prostredníctvom podpory ich účasti na mechanizmoch humanitárnej koordinácie na úrovni jednotlivých krajín.

Cieľ: Podporovať pružné a účinné humanitárne opatrenia a mechanizmy financovania.

Kľúčové činnosti:

- Rozšíriť viacročné a flexibilné mechanizmy financovania dohodnuté s humanitárnymi partnermi – prepojené s rozvojovými nástrojmi vždy, keď je takýto prístup možný –, a zjednodušiť/harmonizovať požiadavky na podávanie správ v súlade s veľkou dohodou, pričom sa zabezpečí, aby sa hodnotenia potrieb koordinovali medzi agentúrami a aby sa posilnila zodpovednosť, efektívnosť a viditeľnosť podpory EÚ.
- Zvýšiť podporu EÚ miestnym aktérom, a to aj rozšíreným využívaním združených finančných prostriedkov podľa jednotlivých krajín a iných mechanizmov financovania, ktoré uprednostňujú miestnych aktérov.
- Vypracovať usmernenia na podporu rovnocenných partnerstiev s miestnymi aktérmi.
- Podporovať humanitárnych partnerov v ďalšom využívaní digitálnych nástrojov, a to aj prostredníctvom spoločnej práce na budovaní priaznivého prostredia.
- Vypracovať osobitné usmernenia na rozšírenie používania digitálnej hotovosti a zabezpečiť prístup príjemcov pomoci k digitálnym riešeniam v kontexte revízie tematickej politiky EÚ v oblasti hotovostných prevodov.
- Podporovať, rozširovať a presadzovať investície do osvedčených, nákladovo efektívnych technologických riešení humanitárnej pomoci, a to aj nasledovaním príkladu ocenení Európskej rady pre inováciu 2020³⁴.

3.2. Vyplňovanie medzier: európska kapacita humanitárnej reakcie

Zatiaľ čo humanitárnu pomoc EÚ budú naďalej poskytovať humanitárni partneri EÚ, môžu nastať situácie, v ktorých bude mať priama intervencia EÚ jasnú pridanú hodnotu,

³³ <https://www.unocha.org/our-work/humanitarian-financing/country-based-pooled-funds-cbpf>.

³⁴ https://ec.europa.eu/research/eic/index.cfm?pg=prizes_aid.

napríklad na vyplnenie dočasnej medzery, keď môžu byť obvyklé mechanizmy dodávok alebo dostupné kapacity od humanitárnych organizácií alebo vnútroštátnych orgánov neúčinné alebo nedostatočné³⁵. V takýchto prípadoch by **európska kapacita humanitárnej reakcie** v súlade s nariadením EÚ o humanitárnej pomoci a financovaná z humanitárneho rozpočtu EÚ umožnila EÚ podporovať členské štáty a humanitárnych partnerov EÚ pri rýchlom poskytovaní pomoci.

Táto kapacita by vychádzala zo skúseností získaných počas pandémie COVID-19 vrátane využívania repatriačných letov na prepravu humanitárneho nákladu a zriadenia humanitárneho leteckého mosta EÚ³⁶ v rámci prístupu Tím Európa na podporu poskytovania základnej humanitárnej pomoci.

V období od mája do októbra 2020 EÚ úspešne ukončila 67 operácií **humanitárneho leteckého mosta EÚ** do 20 krajín na štyroch kontinentoch. Táto iniciatíva financovaná z rozpočtu EÚ na humanitárnu pomoc pomohla prepraviť 1 150 ton základného zdravotníckeho a humanitárneho nákladu a 1 700 zdravotníckych a humanitárnych pracovníkov, ako aj ďalších cestujúcich.

Táto kapacita bude fungovať v súčinnosti s **mechanizmom Únie v oblasti civilnej ochrany** a bude sa opierať o operačnú pripravenosť **Koordinačného centra EÚ pre reakcie na núdzové situácie**³⁷. Jej cieľom bude ďalej rozširovať humanitárnu činnosť partnerov EÚ a členských štátov a bude sa vykonávať v úzkej koordinácii s členskými štátmi. V prípade potreby sa táto kapacita zameria na uľahčenie logistiky vrátane dopravy, umožnenie združovania zdrojov a uľahčenie ich nasadenia a počiatočných operácií na mieste. Mohla by napríklad ponúknuť logistické posúdenia, podporu počiatočného nasadenia, podporu obstarávania, budovania zásob, prepravy a/alebo distribúcie zásielok núdzovej pomoci, a to aj v súvislosti s vakcínami proti COVID-19 a ich dodávkou v nestabilných krajinách³⁸. Mohla by tiež ďalej posilniť kapacitu EÚ v oblasti lekárskej reakcie na budúce zdravotné núdzové situácie, a to na základe existujúceho Zdravotníckeho zboru EÚ, v prípade potreby v spolupráci s budúcou pracovnou skupinou EÚ pre zdravie³⁹, ktorá sa zriadi pod koordináciou Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) s cieľom pomôcť miestnej reakcii na vypuknutie prenosných ochorení na základe synergie s mechanizmom Únie v oblasti civilnej ochrany a posilniť pripravenosť v členských štátoch a tretích krajinách. Okrem toho toto úsilie bude dopĺňať aj iné iniciatívy EÚ, ktoré môžu prispieť k podpore humanitárnej činnosti EÚ, ako je napríklad príspevok dobrovoľníkov prostredníctvom Európskeho zboru solidarity, ktorý funguje ako jednotné kontaktné miesto pre solidárne činnosti v celej Únii aj mimo nej⁴⁰.

³⁵ Humanitárnu reakciu výrazne ovplyvnili narušenia dopravy a dodávateľského reťazca, ako aj obmedzenia cestovania a zákazy vychádzania uložené na celom svete v počiatočných fázach pandémie COVID-19.

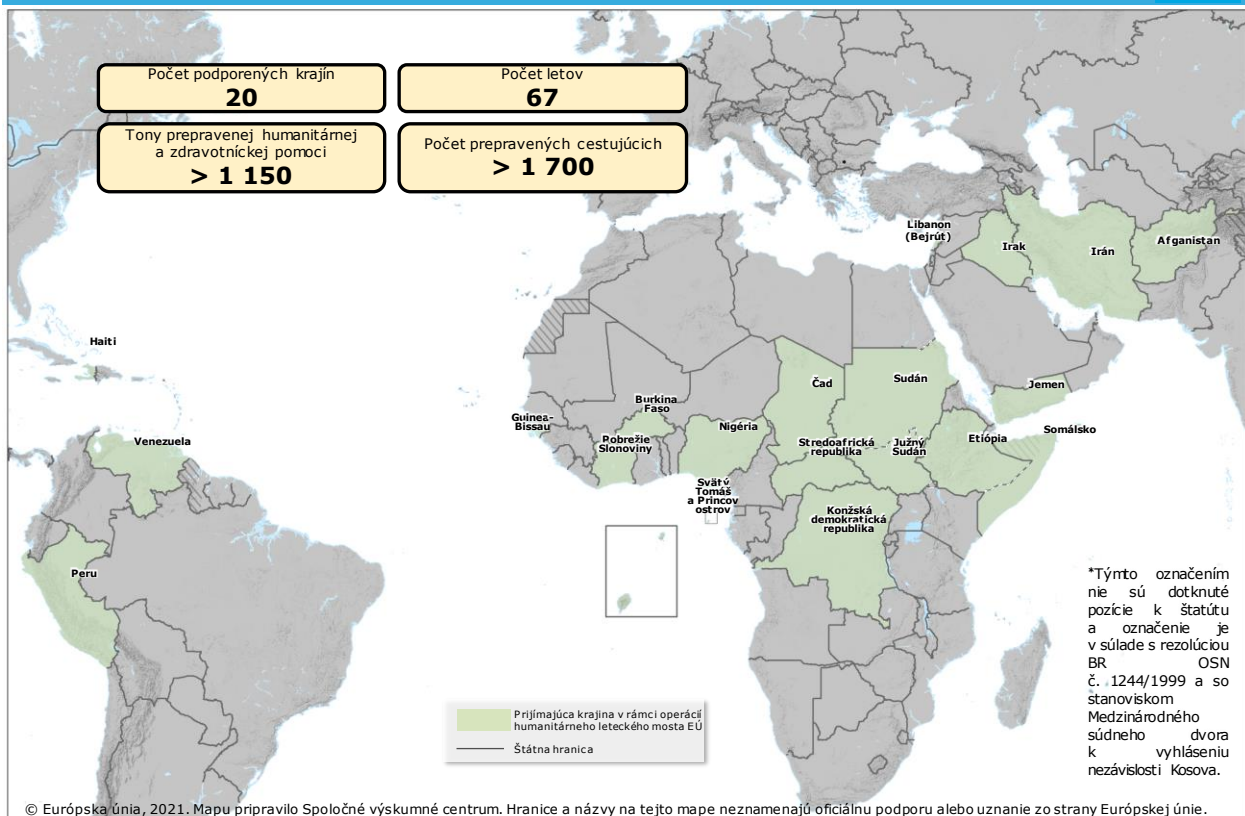
³⁶ https://ec.europa.eu/echo/what/humanitarian-aid/humanitarian-air-bridge_en.

³⁷ https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/emergency-response-coordination-centre-ercc_en.

³⁸ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-united-front-beat-covid-19_en.pdf.

³⁹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/proposal-mandate-european-centre-disease-prevention-control_en.pdf.

⁴⁰ https://europa.eu/youth/solidarity_sk.

Cieľ: Zabezpečiť, aby sa humanitárna pomoc EÚ mohla poskytovať rýchlo a efektívne tým, ktorí ju potrebujú.

Kľúčové opatrenia:

- Vytvoriť európsku kapacitu humanitárnej reakcie s cieľom podľa potreby vyplniť medzery a umožniť členským štátom EÚ a humanitárnym partnerom rýchlo poskytovať humanitárnu pomoc v koordinácii a súčinnosti s mechanizmom Únie v oblasti civilnej ochrany.

3.3. Väčší dôraz na vplyvy zmeny klímy a environmentálne faktory: podpora, pripravenosť a anticipačné opatrenia

Pripravenosť na katastrofy je už neoddeliteľnou súčasťou humanitárnej reakcie EÚ s vyčleneným rozpočtom a kľúčovým prvkom dlhodobej agendy EÚ na znižovanie rizika katastrof. Rastúci vplyv zmeny klímy a zhoršovanie životného prostredia však ohrozujú úspech samotnej humanitárnej činnosti⁴¹. Zmena klímy nielen zosilňuje prírodné katastrofy, ale je aj multiplikátorom hrozieb⁴², ktorý komplikuje a predlžuje konfliktné situácie, čím sa

⁴¹ V prvom polroku 2020 bolo približne 10 miliónov ľudí vysídlených prevažne z dôvodu ohrozenia vývojom počasia a katastrofami, najmä v južnej a juhovýchodnej Ázii a v Africkom rohu, Svetová meteorologická organizácia, 2020.

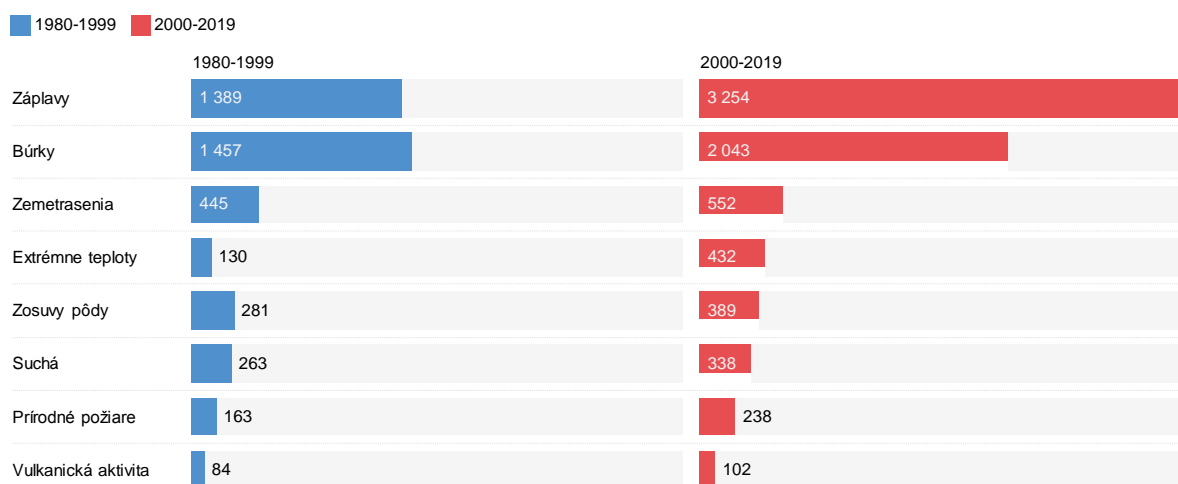
⁴² Závery Rady o diplomacii v oblasti klímy a energetiky - <https://www.consilium.europa.eu/media/48057/st05263-en21.pdf>, Plán v oblasti klimatických zmien a obrany (Climate Change and Defence Roadmap) - <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12741-2020-INIT/en/pdf>.

zvyšujú humanitárne potreby. Preto je dôležité zabezpečiť, aby sa klimatické a environmentálne aspekty (vrátane informovanosti o rizikách) zohľadňovali v humanitárnej činnosti všade tam, kde sa realizuje, s osobitným zameraním na podporu adaptácie na zmenu klímy a environmentálnej odolnosti v rámci humanitárneho plánovania v krajinách a regiónoch, ktoré sú najviac náchylné na katastrofy.

Najmä **anticipačné prístupy**⁴³ k humanitárnej činnosti môžu pomôcť posilniť odolnosť komunit vrátane nútene vysídlených skupín v regiónoch, ktoré sú zraniteľné voči rizikám súvisiacim s klímou a iným rizikám. Účinnosť takýchto prístupov závisí od toho, či sú k dispozícii dostatočne spoľahlivé informácie prostredníctvom systémov včasného varovania⁴⁴ vrátane ukazovateľov alebo iných kritérií na spustenie opatrení. Na základe väčšieho počtu partnerstiev s klimatickými a vedeckými komunitami EÚ **zintenzívni využívanie týchto prístupov**. EÚ tiež využije svoje predsedníctvo v rámci Platformy pre problematiku vysídľovania v dôsledku katastrof v roku 2022 na podporu celosvetového úsilia o ochranu ľudí vysídlených v dôsledku katastrof a zmeny klímy.

V júli 2020 predpovede, ktoré poskytol Globálny systém varovania pred povodňami v rámci služby EÚ pre riadenie mimoriadnych situácií programu Copernicus (nástroj dostupný pre mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany), umožnili humanitárnym partnerom v Bangladéši⁴⁵ konať rýchlo v reakcii na rozsiahle záplavy a poskytnúť pomoc v hotovosti 3 300 rodinám v najviac postihnutých oblastiach.

Typy katastrof (1980 - 2019)

Graf: Globálny humanitárny prehľad OSN 2021 • Zdroj: CRED / UNDRR

⁴³ Anticipačné opatrenia zahŕňajú predbežné plánovanie včasných opatrení, na základe ktorých sa finančné prostriedky môžu vyplatiť rýchlo pred tým, ako dôjde k prírodnej katastrofe alebo katastrofe zapríčinennej ľudskou činnosťou, alebo nastane akýkoľvek iný spúšťač faktor na prijatie opatrení. Týka sa to aj iných druhov predpokladaných núdzových situácií, nielen tých, ktoré súvisia so zmenou klímy.

⁴⁴ <https://www.undrr.org/terminology/early-warning-system>.

⁴⁵ Akcie realizované Medzinárodnou federáciou spoločností Červeného kríža a Červeného polmesiaca, Bangladéšskym červeným polmesiacom a Svetovým potravinovým programom.

Napriek rastúcemu humanitárnemu vplyvu zmeny klímy sa do najzraniteľnejších krajín dostáva príliš málo globálneho financovania opatrení v oblasti zmeny klímy⁴⁶. Je naliehavo potrebné dodatočné medzinárodné financovanie adaptácie na zmenu klímy, a to z verejných aj súkromných zdrojov. Aby sa zabránilo väčšiemu tlaku na humanitárny systém, bude EÚ naďalej presadzovať **nasmerovanie oveľa väčšieho objemu finančných prostriedkov určených na opatrenia v oblasti klímy na posilnenie odolnosti a adaptácie tam, kde je to potrebné najviac**. To sa dá účinne dosiahnuť len integrovaným prístupom ku klimatickej a environmentálnej odolnosti, ktorý spája aktérov v humanitárnej oblasti, ako aj v oblasti rozvoja a budovania mieru, so zameraním na prevenciu a pripravenosť, pričom vychádza z odborných znalostí politik v oblasti klímy a životného prostredia a vedeckých komunít⁴⁷.

Hoci humanitárna pomoc nie je predmetom cieľa 30 % začleňovania klimatického hľadiska vo viacročnom finančnom rámci EÚ na roky 2021 – 2027, prispieva k opatreniam v oblasti klímy. Ako príspevok k celkovému úsiliu o sledovanie výdavkov EÚ súvisiacich s klímou bude Komisia dobrovoľne uplatňovať takéto **sledovanie na humanitárnu pomoc EÚ**.

Darcovia a aktéri v humanitárnej oblasti by mali ísť príkladom. EÚ bude preto **podporovať aj úsilie humanitárnych partnerov o zníženie ich environmentálnej stopy**. Komisia bude súčasne **pokračovať v procese ekologizácie svojej humanitárnej miestnej siete (ECHOField) a svojho hlavného sídla**⁴⁸ na podporu Európskej zelenej dohody⁴⁹.

Cieľ: Ďalšie začleňovanie dôsledkov zmeny klímy a environmentálnych faktorov do politiky a praxe v oblasti humanitárnej pomoci a posilnenie koordinácie s aktérmi v oblasti rozvoja, bezpečnosti a klímy/životného prostredia s cieľom budovať odolnosť zraniteľných komunít.

Kľúčové činnosti:

- Výrazne zvýšiť podiel finančných prostriedkov na boj proti zmene klímy určených na posilnenie odolnosti a adaptácie v krajinách a regiónoch, ktoré sú najviac ohrozené katastrofami, v súlade s novou stratégiou EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy a v rámci prístupu prepojenia medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom.
- Posilniť klimatickú a environmentálnu odolnosť zraniteľného obyvateľstva prostredníctvom prístupu prepojenia medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom a zabezpečiť šírenie a vykonávanie nových usmernení o pripravenosti na katastrofy medzi humanitárnymi partnermi EÚ v úzkej koordinácii s aktérmi v oblasti rozvoja a klímy.
- Ďalej rozvíjať a uplatňovať prístupy založené na informovanosti o rizikách vrátane rizikového financovania a zintenzívnenia anticipačných opatrení v rôznych humanitárnych kontextoch a regiónoch.
- Pripraviť usmernenia a odbornú prípravu pre humanitárnych partnerov EÚ v oblasti ekologizácie humanitárnej pomoci s cieľom znížiť vplyv humanitárnej pomoci na klímu a životné prostredie.
- Sledovať výdavky súvisiace s klímou podľa nariadenia EÚ o humanitárnej pomoci.

⁴⁶ Žiadna z 20 krajín, ktoré sú najviac ohrozené zmenou klímy a katastrofami súvisiacimi s klímou, nebola podľa správy IFRC o svetových katastrofách na rok 2020 zaradená medzi 20 najväčších príjemcov finančných prostriedkov *per capita* na prispôbenie sa zmene klímy.

⁴⁷ Napríklad v rámci spolupráce so Svetovou meteorologickou organizáciou.

⁴⁸ Časť záväzkov Komisie týkajúcich sa klimatickej neutrality.

⁴⁹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk.

3.4 Spolupráca pri dosahovaní výsledkov: rozšírenie zdrojovej základne, riešenie základných príčin kríz a v konečnom dôsledku zníženie potrieb

Riešenie základných príčin a rozvíjanie prepojenia medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom

Cieľom humanitárnej pomoci je **poskytnúť núdzovú pomoc ľuďom postihnutým krízami**. Samotná humanitárna pomoc nerieši a ani nemôže riešiť zložité základné príčiny konfliktov a iných kríz, či už sociálno-ekonomických, súvisiacich so správou vecí verejných alebo s environmentálnymi otázkami. Všetky tieto faktory by sa mali naďalej riešiť komplexným spôsobom **na základe riešenia výziev v oblasti správy vecí verejných, rešpektovaním základných práv obyvateľstva, zohľadňovaním nerovností, poskytovaním prístupu k základným službám, spravodlivosti, hospodárskym príležitostiam a bezpečnosti, ako aj riešením problémov v oblasti klímy a životného prostredia**. Medzinárodná podpora v akejkoľvek krízovej situácii bude mať trvalý vplyv len vtedy, ak bude sprevádzaná silným záväzkom vnútroštátnych a miestnych orgánov, aby ľudia boli kľúčovým prvkom tohto úsilia na základe boja proti vylúčeniu, ochrany práv a zabezpečenia zodpovednosti. To musí byť stredobodom prístupu EÚ ku konfliktom a krízam.

V rámci tohto úsilia EÚ **zintenzívni svoju prácu na prepojení humanitárnej pomoci s rozvojom a budovaním mieru**. Humanitárna pomoc nie je navrhnutá ako dlhodobé riešenie potrieb ľudí postihnutých krízami. EÚ prostredníctvom prepojenia medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom využije všetky nástroje potrebné nielen na riešenie krátkodobých potrieb, ale aj na zabezpečenie dlhodobých riešení a v prípade konfliktov na podporu budovania trvalého mieru. Zahŕňa to **spoločnú analýzu a rámce operačnej reakcie**, ako aj **prístup zohľadňujúci konflikty**, aby vonkajšia pomoc konflikt neúmyselne nezhoršovala.

Prístup založený na prepojení je už v súčasnosti realitou v rámci vonkajšej pomoci EÚ v mnohých nestabilných krajinách a krajinách náchylných na konflikty. Ide o šesť krajín určených v roku 2017, ktoré boli zahrnuté do pilotného projektu využitia prístupu EÚ založeného na prepojení (Čad, Irak, Mjanmarsko, Nigéria, Sudán a Uganda), ako aj ďalšie súvislosti (napr. spoločné rámce prepojenia humanitárnej oblasti, rozvoja a mieru v reakcii na krízu v Sýrii, Libanone a Jordánsku). Medzi príklady patrí:

- podpora sociálnych záchranných sietí vytvorených v úzkej koordinácii medzi aktérmi v humanitárnej oblasti a v oblasti rozvoja,
- koordinovaná podpora pripravenosti na katastrofy a odolnosti v rámci rozvojového a humanitárneho financovania (najmä v regiónoch, ktoré sú vážne postihnuté degradáciou pôdy, nedostatkom vody a zmenou klímy, ako je napríklad Sahel),
- zvýšenie pozornosti venovanej ochrane civilného obyvateľstva,
- presadzovanie štrukturálnych reforiem s cieľom riešiť základné príčiny násilia,
- podpora dlhodobých riešení v kontexte núteného vysídľovania v súlade s oznámením EÚ z roku 2016 s názvom „Dôstojný život“⁵⁰ a globálnym paktom o utečencoch⁵¹.

⁵⁰ „Dôstojný život“ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016DC0234&from=SK>.

⁵¹ <https://www.unhcr.org/the-global-compact-on-refugees.html>.

Pokračujúci výskyt konfliktov a sociálno-ekonomické dôsledky ochorenia COVID-19 len zdôrazňujú potrebu rozšíriť toto úsilie, predovšetkým na základe intenzívnejšej spolupráce EÚ, jej členských štátov, ich diplomatickej siete a finančných inštitúcií (vrátane národných rozvojových bánk a implementačných agentúr, ako aj Európskej investičnej banky a Európskej banky pre obnovu a rozvoj), **ktorá bude rozvíjať prístup Tím Európa**⁵². Osobitné úsilie sa vynaloží v oblasti potravinovej bezpečnosti, zdravia a vzdelávania vzhľadom na dramatický vplyv pandémie v týchto oblastiach. Vychádzajúc z pozitívnych ponaučení z programového obdobia 2014 – 2020 bude EÚ **nad'alej posilňovať synergie a súčinnosť medzi rôznymi aktérmi a útvarmi EÚ**, pričom bude rešpektovať humanitárne zásady.

Cieľ: Zabezpečiť, aby humanitárna, rozvojová, mierová politika a iné politiky spolupracovali s cieľom lepšie prepojiť naliehavú pomoc a dlhodobé riešenia zamerané na zníženie potrieb a riešenie základných príčin konfliktov a kríz.

Kľúčové činnosti:

- Na úrovni EÚ vykonávať systematické spoločné analýzy rizík, potrieb, zraniteľných miest a štrukturálnych faktorov krízy a v prípade potreby aj spoločné plánovanie a plánovanie politík EÚ v súlade s prepojením medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom.
- Posilniť koordinačné mechanizmy na miestnej úrovni v rámci činností EÚ v oblasti humanitárnej pomoci, rozvoja a budovania mieru s cieľom zabezpečiť spoločné a koherentné výsledky s podporou delegácií EÚ a miestnych úradov ECHO. V tomto rámci úzko spolupracovať s členskými štátmi EÚ na základe prístupu Tím Európa.
- Zaviesť účinné prepojenia medzi rôznymi humanitárnymi, rozvojovými a mierovými opatreniami a využívať existujúce nástroje, ako je dialóg o politike, na posilnenie vnútroštátnych a miestnych kapacít, vrátane kapacity neštátnych orgánov, na poskytovanie základných služieb a podporu budovania odolnosti.
- Rozšíriť podporu sociálnych záchranných sietí založených na hotovosti, ktoré budú schopné reagovať v prípade otrasov.
- Využiť politickú a diplomatickú angažovanosť EÚ a všetky dostupné nástroje na predchádzanie krízam, riešenie konfliktov a budovanie mieru a zároveň zintenzívniť presadzovanie podpory humanitárnych operácií s cieľom uľahčiť prístup a zabezpečiť dodržiavanie humanitárnych zásad, medzinárodného humanitárneho práva a ochranu civilného obyvateľstva.
- Podporovať účinnú humanitárnu civilno-vojenskú koordináciu vo všetkých relevantných kontextoch ako rámec na ochranu humanitárneho priestoru, zabránenie duplicite, minimalizáciu nezrovnalostí a maximalizáciu potenciálnych synergií s aktérmi v oblasti bezpečnosti a obrany.
- Budovať synergie s úsilím EÚ o mierovú mediáciu a predchádzanie konfliktom pri plnom dodržiavaní humanitárnych zásad s cieľom zvýšiť úsilie o zmiernenie utrpenia.
- Začleniť vzdelávanie do prioritných oblastí prepojenia medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom s cieľom pomôcť prekonať celosvetové medzery v oblasti vzdelávania spolu s odvetvami ako zdravotníctvo, potravinová bezpečnosť, pripravenosť na katastrofy a odolnosť proti zmene klímy.

⁵² https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/joint_communication_global_eu_covid-19_response_en.pdf.

Rozšírenie zdrojovej základne – v rámci Európy aj mimo nej

Dramatický nárast rozsahu a závažnosti humanitárnych kríz v posledných rokoch je výzvou pre ľudstvo ako celok. Pandémia COVID-19 zdôraznila, že je nevyhnutné, aby sa na nikoho nezabudlo. Kľúčové odporúčania skupiny na vysokej úrovni pre financovanie humanitárnej pomoci zvolanej generálnym tajomníkom OSN v roku 2015 sú ešte dôležitejšie v roku 2021⁵³: **na riešenie výrazne rozšírených humanitárnych potrieb je naliehavo potrebné nájsť viac zdrojov.**

Napriek tomu **zdrojová základňa humanitárnej pomoci zostáva znepokojivo úzka.** V roku 2020 poskytli traja najväčší darcovia (Spojené štáty, Nemecko a Európska komisia) 62 % vykázaného humanitárneho financovania na celom svete. V rámci EÚ predstavujú približne 90 % jej humanitárneho financovania len štyri členské štáty a Európska komisia⁵⁴. Hoci niekoľko krajín vrátane niektorých členských štátov EÚ zvýšilo v posledných rokoch svoje humanitárne financovanie, existuje značný priestor na rozšírenie zoznamu darcov a zvýšenie príspevkov existujúcich darcov s cieľom reagovať na naliehavú potrebu zapojiť sa do spoločného globálneho úsilia.

V tejto súvislosti by EÚ mala **zvýšiť svoju podporu podstatne posilnenému úsiliu v rámci humanitárneho financovania** a lepšiemu rozdeleniu zodpovednosti medzi darcami vrátane členských štátov EÚ. EÚ by v spolupráci so svojimi členskými štátmi, ako aj s ďalšími angažovanými humanitárnymi darcami, ako sú Spojené štáty mala využiť svoju bilaterálnu, regionálnu a multilaterálnu spoluprácu s tradičnými aj novými darcami (najmä s tými, ktorých význam v globálnom hospodárstve sa v posledných rokoch výrazne zvýšil, napr. s Čínou a štátmi Perzského zálivu), s cieľom podnieť vyššiu úroveň financovania a systematickejšiu podporu globálneho humanitárneho systému. Táto angažovanosť by mala byť založená na existujúcom ciele vynaložiť 0,7 % hrubého národného dôchodku⁵⁵ na oficiálnu rozvojovú pomoc a tento cieľ pripomínať a mala by podporovať zvýšené záväzky financovania humanitárnej pomoci úmerné prudkému nárastu humanitárnych potrieb a požiadaviek v posledných rokoch. Toto úsilie by malo ísť ruka v ruku s presadzovaním dodržiavania humanitárnych zásad, dobrého humanitárneho darcovstva a medzinárodného humanitárneho práva.

EÚ a USA majú silné partnerstvo v oblasti humanitárnej pomoci založené na dialógu a spolupráci v konkrétnych krízach a tematických otázkach. Na základe tohto pevného vzťahu môžu EÚ a USA spoločne pracovať aj na lepšom rozdelení zodpovednosti medzi darcami pri podpore globálneho humanitárneho systému v súlade s novou transatlantickou agendou pre globálnu zmenu⁵⁶.

EÚ by tiež mala preskúmať spôsoby, ako lepšie podporovať a zapájať **súkromný sektor** do poskytovania služieb ľuďom postihnutým humanitárnymi krízami, ak je to vhodné. V posledných rokoch aktéri v humanitárnej oblasti uskutočnili viaceré inovačných iniciatív zameraných na priekopnícke nástroje, ako sú napríklad dlhopisy s humanitárnym vplyvom. Významný pokrok sa dosiahol pri využívaní poistenia a zaistenia rizík katastrof. Existuje však priestor na to, aby EÚ zvýšila úsilie o mobilizáciu dodatočných finančných prostriedkov

⁵³ <https://reliefweb.int/report/world/high-level-panel-humanitarian-financing-report-secretary-general-too-important-fail>.

⁵⁴ <https://fts.unocha.org/global-funding/overview/2020>.

⁵⁵ https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf.

⁵⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020JC0022&from=EN>.

na podporu humanitárnej reakcie prostredníctvom väčšej angažovanosti v súkromnom sektore.

Komisia bude na základe rozsiahlych analýz, ku ktorým prispela v multilaterálnom kontexte⁵⁷, pracovať na zavedení inovatívnych metód financovania do svojho súboru humanitárnych nástrojov a bude aktívne podporovať zapojenie súkromného sektora do humanitárneho financovania.

Cieľ: Výrazne zvýšiť zdrojovú základňu pre humanitárnu činnosť.

Kľúčové činnosti:

- *Pripomínajúc záväzok EÚ poskytovať 0,7 % hrubého národného dôchodku na oficiálnu rozvojovú pomoc, spolupracovať s členskými štátmi na posilnení záväzkov v oblasti humanitárneho financovania, ktoré zodpovedajú prudkému nárastu humanitárnych potrieb a požiadaviek v posledných rokoch.*
- *Zintenzívniť spoluprácu EÚ s tradičnými a novými darcovskými krajinami s cieľom pripomenúť spoločnú zodpovednosť za podporu humanitárnej reakcie a systematickejšie ju integrovať do politického dialógu EÚ s príslušnými krajinami mimo EÚ. Posilniť alebo vytvoriť aliancie na celosvetovej úrovni s podobne zmysľajúcimi krajinami s cieľom podporiť globálnu humanitárnu agendu.*
- *Začať pilotnú iniciatívu kombinovaného financovania z humanitárneho rozpočtu EÚ s cieľom mobilizovať dodatočné finančné prostriedky zo súkromného sektora v humanitárnom kontexte v roku 2021.*

4. Podpora priaznivejšieho prostredia pre humanitárnu pomoc

4.1. Presadzovanie dodržiavania medzinárodného humanitárneho práva

Medzinárodné humanitárne právo (MHP) je súbor medzinárodne dohodnutých a všeobecne uznávaných pravidiel na obmedzenie účinkov ozbrojeného konfliktu a na ochranu civilného obyvateľstva a iných osôb, ktoré sa nezúčastňujú na násilnostiach. **Dodržiavanie MHP** je samo osebe dôležitým cieľom; je tiež predpokladom účinnej humanitárnej pomoci a môže pomôcť úplne sa vyhnúť potrebe takejto pomoci. V súčasnosti je porušovanie týchto pravidiel opakujúcim sa javom. Civilisti vrátane humanitárnych alebo zdravotníckych pracovníkov sú príliš často cieľene terčom znepriatelených strán.

EÚ vypracovala usmernenia na presadzovanie dodržiavania MHP⁵⁸ a poskytuje podporu pre výcvik vojenských a bezpečnostných síl, ako aj diplomatického personálu. Bude v tom pokračovať v rámci nových vonkajších nástrojov EÚ (na roky 2021 – 2027). **Podpora a uplatňovanie MHP by naďalej konzistentne mali byť stredobodom vonkajšej činnosti EÚ.** V tejto súvislosti bude EÚ naďalej dôrazne podporovať úlohu Medzinárodného výboru Červeného kríža v jeho mandáte na účinné uplatňovanie MHP.

⁵⁷ Napríklad v súvislosti so svojím spolupredsedenstvom iniciatívy Dobrého humanitného darčovstva (2018-2021) alebo ako člen iniciatívy na investovanie do humanitárnej pomoci a odolnosti (<https://www.weforum.org/projects/humanitarian-investing-initiative?emailType=Newsletter>).

⁵⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:ah0004&from=EN>.

Závažné porušenia MHP by sa mali neustále konzistentne odsudzovať v rámci koordinovaného prístupu EÚ. Malo by sa posilniť zabezpečenie dodržiavania MHP ako súčasť vonkajších nástrojov EÚ, a to aj prostredníctvom náležitej starostlivosti. EÚ by tiež mala využiť svoju politickú a hospodársku váhu na podporu dodržiavania MHP partnerskými krajinami, napríklad prostredníctvom politických dialógov a dialógov o ľudských právach, a prípadne aj vo vzťahoch s partnerskými krajinami v oblasti obchodu a pomoci.

Narastajúce využívanie sankcií, najmä jednostranných sankcií krajinami mimo EÚ, z ktorých niektoré majú extrateritoriálnu pôsobnosť, takisto komplikuje poskytovanie humanitárnej pomoci a bráni zásadovej humanitárnej činnosti. Keďže banky a iné finančné inštitúcie sa snažia znížiť svoju expozíciu obmedzením alebo ukončením svojich činností v jurisdikciách, na ktoré sa vzťahujú sankcie, humanitárne transakcie sú zložitejšie, ak nie nemožné. Hoci reštriktívne opatrenia EÚ sú cieľové a ich cieľom nie je brániť poskytovaniu humanitárnej pomoci, zahŕňajú niekoľko **povinností**, ktorých porušenie môže viesť k právnemu konaniu vrátane trestných sankcií na vnútroštátnej úrovni.

EÚ podnikla osvetové činnosti na uľahčenie poskytovania humanitárnej pomoci v prostrediach, na ktoré sa vzťahujú sankcie, vrátane usmernení Komisie v súvislosti s pandemiou COVID-19⁵⁹. EÚ by mala **nad'alej a intenzívnejšie podporovať svojich humanitárnych partnerov, pokiaľ ide o ich práva a povinnosti v rôznych sankčných režimoch EÚ**⁶⁰. EÚ by sa zároveň mala usilovať o dôsledné začleňovanie **humanitárnych výnimiek** do sankčných režimov EÚ⁶¹. Podľa „Výzvy na prijatie opatrení na posilnenie dodržiavania medzinárodného humanitárneho práva a zásadovej humanitárnej činnosti“, ku ktorej sa EÚ nedávno pripojila⁶², by humanitárni pracovníci a zdravotnícki pracovníci zapojení do činností vykonávaných v súlade s MHP a humanitárnymi zásadami nemali byť predmetom trestného stíhania. EÚ by mala zväziť aj zahrnutie **porušení MHP ako kritéria na zaradenie jednotlivcov alebo subjektov do príslušných sankčných režimov EÚ**.

Cieľ: *Dodržiavanie medzinárodného humanitárneho práva by sa malo stať stredobodom vonkajšej činnosti EÚ na ochranu civilného obyvateľstva, podporu zásadovej humanitárnej činnosti a ochranu humanitárnych pracovníkov a zdravotníckych pracovníkov.*

Kľúčové činnosti:

- *Vytvoriť mechanizmus koordinácie na úrovni EÚ v oblasti MHP s cieľom zabezpečiť lepšie monitorovanie porušovania MHP vo svete, uľahčiť koordináciu príslušných aktérov EÚ a podporiť silnejšiu humanitárnu diplomaciu EÚ.*
- *Ďalej posilňovať rámec pre dodržiavanie MHP, a to aj ako súčasť vonkajších nástrojov EÚ, okrem iného na základe náležitej starostlivosti a prípadne prostredníctvom politických dialógov, dialógov o bezpečnosti a o ľudských právach, ako aj obchodných dohôd s partnerskými krajinami.*

⁵⁹ Usmernenie Komisie o poskytovaní humanitárnej pomoci na boj proti pandémii COVID-19 v určitých prostrediach, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia EÚ:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/201116-humanitarian-aid-guidance-note_en.pdf.

⁶⁰ Napríklad v oznámení „Európsky hospodársky a finančný systém: podpora otvorenosti, sily a odolnosti“ sa predpokladá preskúmanie existujúcich režimov okrem iného na posúdenie ich vplyvu na poskytovanie humanitárnej pomoci. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0032&from=EN>.

⁶¹ Zo 42 v súčasnosti platných sankčných režimov EÚ 7 zahŕňa určité humanitárne výnimky.

⁶² Výzvu 26. septembra 2019 vyhlásili ministri zahraničných vecí Francúzska a Nemecka v New Yorku. EÚ ju podporila v decembri 2020. (<https://onu.delegfrance.org/Strengthening-respect-for-international-humanitarian-law>).

- *Zvážiť zahrnutie závažných porušení MHP ako dôvodu na zaradenie do sankčných režimov EÚ vždy, keď je to vhodné, a zároveň zabezpečiť, aby sa zabránilo akémukoľvek možnému negatívnemu vplyvu na humanitárne činnosti.*
- *Nadalej zabezpečiť, aby sa MHP v plnej miere zohľadnilo v politike sankcií EÚ, a to aj prostredníctvom dôsledného začleňovania humanitárnych výnimiek do sankčných režimov EÚ. Pracovať na vytvorení účinného rámca na využívanie takýchto výnimiek zo strany humanitárnych organizácií, ktoré dostávajú finančné prostriedky EÚ. Poskytovať praktickú podporu humanitárnym organizáciám, pokiaľ ide o ich práva a povinnosti v rôznych sankčných režimoch EÚ.*
- *Pokračovať v podpore dialógu medzi všetkými stranami zapojenými do humanitárnej pomoci (darcovia, regulačné orgány, mimovládne organizácie a banky) s cieľom uľahčiť poskytovanie humanitárnej pomoci všetkým, ktorí ju potrebujú.*

4.2. Posilnenie angažovanosti a vedúceho postavenia EÚ

Spolupráca v rámci Tímu Európa

Humanitárna pomoc EÚ má silnú verejnú podporu⁶³ ako jeden z najviditeľnejších aspektov vonkajšej činnosti EÚ. Podľa zmlúv EÚ zohrávajú členské štáty aj EÚ v oblasti humanitárnej pomoci dôležitú a odlišnú úlohu. Existuje priestor na využitie tohto kolektívneho vplyvu prostredníctvom koordinácie úsilia a zabezpečenia súčinnosti a podpory prístupu prepojenia medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom.

Konkrétne **spoločné posolstvá EÚ o kľúčových humanitárnych krízach** môžu podporiť iniciatívy humanitárnej diplomacie na bilaterálnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni. **Konsolidované prísluby EÚ** (okrem vnútroštátnych záväzkov členských štátov) môžu zvýšiť viditeľnosť záväzku EÚ na medzinárodných darcovských konferenciách.

Pre členské štáty a Komisiu môže byť v rámci prístupu Tím Európa prínosné aj ešte užšie **spoločné využívanie a združovanie analýz** v krízových situáciách. Komisia bude preto nadalej poskytovať odborné znalosti svojej humanitárnej miestnej siete⁶⁴ spolu s odbornými znalosťami delegácií EÚ v prospech členských štátov. To bude zahŕňať systematickejšie poskytovanie možnosti realizácie časti ich financovania v konkrétnych krízach prostredníctvom priameho príspevku do rozpočtových nástrojov EÚ ako **vonkajších pripísaných príjmov**.

Združovanie zdrojov môže tiež pomôcť maximalizovať vplyv intervencií EÚ a členských štátov a zároveň členským štátom ponúknuť možnosť rozšíriť dosah ich humanitárnej pomoci. Takéto úsilie bude samozrejme dopĺňať zavedené mechanizmy združeného financovania a nemalo by s nimi súťažiť.

Na operačnej úrovni Komisia predloží svoje vlastné odborné znalosti a zdroje, a to tak v oblasti humanitárnej pomoci, ako aj civilnej ochrany, vrátane svojej siete odborníkov na

⁶³ Podľa informácií prieskumu Eurobarometra z decembra 2020 91 % opýtaných občanov EÚ uviedlo, že je dôležité alebo veľmi dôležité, aby EÚ financovala činnosti humanitárnej pomoci
<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2265>.

⁶⁴ Humanitárna miestna sieť Komisie (ECHOField) pozostáva zo 49 kancelárií v 41 krajinách s približne 450 odborníkmi, ktorí poskytujú technickú pomoc a monitorujú humanitárnu pomoc EÚ.

mieste v humanitárnej oblasti a vedomostnej sieti Únie v oblasti civilnej ochrany⁶⁵. EÚ bude zároveň naďalej rozvíjať politiky a usmernenia v príslušných oblastiach humanitárnej pomoci, pričom bude vychádzať z vplyvu, ktorý jej tematické politiky majú v oblastiach, ako je ochrana, rod, zdravotné postihnutie, potravinárstvo, výživa, zdravie (vrátane duševného zdravia a psychosociálnej podpory), prístrešie, voda, sanitácia a hygiena, vzdelávanie v núdzových situáciách, životné prostredie a spôsoby poskytovania pomoci (napr. hotovostná pomoc).

Komisia bude aktívne prispievať k dialógu o humanitárnych otázkach na multilaterálnej úrovni a v roku 2021 zorganizuje **Európske humanitárne fórum** s cieľom podporiť **trvalejšiu diskusiu a dialóg, a to aj o otázkach humanitárnej politiky uvedených v tomto oznámení** v duchu Tímu Európa. Do tohto procesu sa zapoja kľúčové zainteresované strany z členských štátov, inštitúcií EÚ vrátane Európskeho parlamentu a operačných aktérov v humanitárnej oblasti.

Komisia bude okrem toho pokračovať vo svojom úsilí o **zviditeľňovanie humanitárnej pomoci EÚ**. Komisia bude aktualizovať usmernenia a monitorovať povinnosti zviditeľňovania, čím svojim humanitárnym partnerom umožní viac investovať do zvyšovania informovanosti o humanitárnej pomoci EÚ. Komunikačné činnosti Komisie budú založené na všeobecných zásadách transparentnosti, zodpovednosti a dialógu s občanmi.

Posilnenie humanitárnej angažovanosti EÚ na multilaterálnej úrovni

V náročnom geopolitickom prostredí je EÚ odhodlaná podporovať ústrednú koordinačnú úlohu OSN v reakcii na humanitárne krízy a pri vytváraní a dodržiavaní medzinárodných normatívnych a právnych rámcov. V záujme účinnej podpory OSN je rozhodujúce, aby sa EÚ a jej členské štáty usilovali **systematicky konsolidovať pozície** na medzinárodných a multilaterálnych fórach, a to aj v centrách OSN v New Yorku, Ženeve a Ríme. EÚ bude naďalej zohrávať aktívnu úlohu v medzinárodných dialógoch o humanitárnych otázkach, a to aj v rámci Valného zhromaždenia OSN a Hospodárskej a sociálnej rady OSN. EÚ **bude ďalej posilňovať svoju angažovanosť v riadiacich orgánoch agentúr, fondov a programov OSN⁶⁶**.

Cieľ: Posilniť angažovanosť a vedúce postavenie EÚ v oblasti humanitárnej pomoci s cieľom maximalizovať jej vplyv.

Kľúčové činnosti:

- *Podporovať spoločné posolstvá EÚ a jej členských štátov o kľúčových humanitárnych krízach a podporovať konsolidované prísľuby EÚ a členských štátov na medzinárodných humanitárnych darcovských konferenciách (spolu s vnútroštátnymi) v rámci prístupu Tím Európa. Usilovať sa o konsolidáciu pozícií EÚ a členských štátov na príslušných medzinárodných a multilaterálnych fórach.*

⁶⁵ https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/knowledge-network_en.

⁶⁶ Spoločné oznámenie o posilnení príspevku EÚ k multilateralizmu založenému na pravidlách <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6312-2021-INIT/sk/pdf>.

- *Rozvíjať možnosť využitia vonkajších pripísaných príjmov pre členské štáty EÚ s cieľom využiť prítomnosť na mieste a odborné znalosti EÚ v humanitárnej oblasti.*
- *V roku 2021 zorganizovať Európske humanitárne fórum na podporu dialógu o otázkach humanitárnej politiky.*
- *Podporovať a zapájať sa do ďalšieho dialógu s kľúčovými zainteresovanými stranami o pokroku v kľúčových navrhovaných opatreniach uvedených v tomto oznámení.*

5. Závěry

Humanitárna pomoc je konkrétnym prejavom solidarity EÚ, ktorá je v týchto ťažkých časoch základnou a veľmi potrebnou hodnotou. Vzhľadom na rastúce humanitárne potreby a obmedzené zdroje a v súlade so svojimi základnými zásadami a hodnotami musí EÚ v tejto oblasti aj naďalej ísť príkladom. Ambiciózná agenda stanovená v tomto oznámení sa môže naplniť len v úzkej koordinácii s členskými štátmi EÚ a humanitárnymi partnermi EÚ. Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu, aby sa pripojili k podpore a realizácii opatrení navrhovaných v tomto oznámení.

Dodatok: prehľad kľúčových opatrení

Kľúčové opatrenia pre EÚ

Cieľ: Podporovať pružné a účinné humanitárne opatrenia a mechanizmy financovania.

- Rozšíriť viacročné a flexibilné mechanizmy financovania dohodnuté s humanitárnymi partnermi – prepojené s rozvojovými nástrojmi vždy, keď je takýto prístup možný – a zjednodušiť/harmonizovať požiadavky na podávanie správ v súlade s veľkou dohodou, pričom sa zabezpečí, aby sa hodnotenia potrieb koordinovali medzi agentúrami a aby sa posilnila zodpovednosť, efektívnosť a viditeľnosť podpory EÚ.
- Zvýšiť podporu EÚ miestnym aktérom, a to aj rozšíreným využívaním združených finančných prostriedkov podľa jednotlivých krajín a iných mechanizmov financovania, ktoré uprednostňujú miestnych aktérov.
- Vypracovať usmernenia na podporu rovnocenných partnerstiev s miestnymi aktérmi.
- Podporovať humanitárnych partnerov v ďalšom využívaní digitálnych nástrojov, a to aj prostredníctvom spoločnej práce na budovaní priaznivého prostredia.
- Vypracovať osobitné usmernenia na rozšírenie používania digitálnej hotovosti a zabezpečiť prístup príjemcov pomoci k digitálnym riešeniam v kontexte revízie tematickej politiky EÚ v oblasti hotovostných prevodov.
- Podporovať, rozširovať a presadzovať investície do osvedčených, nákladovo efektívnych technologických riešení humanitárnej pomoci, a to aj nasledovaním príkladu ocenení Európskej rady pre inováciu 2020.

Cieľ: Zabezpečiť, aby sa humanitárna pomoc EÚ mohla poskytovať rýchlo a efektívne tým, ktorí ju potrebujú.

- Vytvoriť európsku kapacitu humanitárnej reakcie s cieľom podľa potreby vyplniť medzery a umožniť členským štátom EÚ a humanitárnym partnerom rýchlo poskytovať humanitárnu pomoc v koordinácii a súčinnosti s mechanizmom Únie v oblasti civilnej ochrany.

Cieľ: Ďalšie začleňovanie dôsledkov zmeny klímy a environmentálnych faktorov do politiky a praxe v oblasti humanitárnej pomoci a posilnenie koordinácie s aktérmi v oblasti rozvoja, bezpečnosti a klímy/životného prostredia s cieľom budovať odolnosť zraniteľných komunit.

- Pripraviť usmernenia a odbornú prípravu pre humanitárnych partnerov EÚ v oblasti ekologizácie humanitárnej pomoci s cieľom znížiť vplyv humanitárnej pomoci na klímu a životné prostredie.
- Sledovať výdavky súvisiace s klímou podľa nariadenia EÚ o humanitárnej pomoci.

Cieľ: Zabezpečiť, aby humanitárna, rozvojová, mierová politika a iné politiky spolupracovali s cieľom lepšie prepojiť naliehavú pomoc a dlhodobé riešenia zamerané na zníženie potrieb a riešenie základných príčin konfliktov a kríz.

- Na úrovni EÚ vykonávať systematické spoločné analýzy rizík, potrieb, zraniteľných miest a štrukturálnych faktorov krízy a v prípade potreby aj spoločné plánovanie

a plánovanie politik EÚ v súlade s prepojením medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom.

- Zaviesť účinné prepojenia medzi rôznymi humanitárnymi, rozvojovými a mierovými opatreniami a využívať existujúce nástroje, ako je dialóg o politike, na posilnenie vnútroštátnych a miestnych kapacít, vrátane kapacity neštátnych orgánov, na poskytovanie základných služieb a podporu budovania odolnosti.
- Rozšíriť podporu sociálnych záchraných sietí založených na hotovosti, ktoré budú schopné reagovať v prípade otrasov.
- Podporovať účinnú humanitárnu civilno-vojenskú koordináciu vo všetkých relevantných kontextoch ako rámec na ochranu humanitárneho priestoru, zabránenie duplicite, minimalizáciu nezrovnalostí a maximalizáciu potenciálnych synergií s aktérmi v oblasti bezpečnosti a obrany.
- Budovať synergie s úsilím EÚ o mierovú mediáciu a predchádzanie konfliktom pri plnom dodržiavaní humanitárnych zásad s cieľom zvýšiť úsilie o zmiernenie utrpenia.
- Začleniť vzdelávanie do prioritných oblastí prepojenia medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom s cieľom pomôcť prekonať celosvetové medzery v oblasti vzdelávania spolu s odvetviami ako zdravotníctvo, potravinová bezpečnosť, pripravenosť na katastrofy a odolnosť proti zmene klímy.

Cieľ: *Výrazne zvýšiť zdrojovú základňu pre humanitárnu činnosť.*

- Začať pilotnú iniciatívu kombinovaného financovania z humanitárneho rozpočtu EÚ s cieľom mobilizovať dodatočné finančné prostriedky zo súkromného sektora v humanitárnom kontexte v roku 2021.

Cieľ: *Dodržiavanie medzinárodného humanitárneho práva by sa malo stať stredobodom vonkajšej činnosti EÚ na ochranu civilného obyvateľstva, podporu zásadovej humanitárnej činnosti a ochranu humanitárnych pracovníkov a zdravotníckych pracovníkov.*

- Vytvoriť mechanizmus koordinácie na úrovni EÚ v oblasti MHP s cieľom zabezpečiť lepšie monitorovanie porušovania MHP vo svete, uľahčiť koordináciu príslušných aktérov EÚ a podporiť silnejšiu humanitárnu diplomáciu EÚ.
- Ďalej posilňovať rámec pre dodržiavanie MHP, a to aj ako súčasť vonkajších nástrojov EÚ, okrem iného na základe náležitej starostlivosti a prípadne prostredníctvom politických dialógov, dialógov o bezpečnosti a o ľudských právach, ako aj obchodných dohôd s partnerskými krajinami.
- Pokračovať v podpore dialógu medzi všetkými stranami zapojenými do humanitárnej pomoci (darcovia, regulačné orgány, mimovládne organizácie a banky) s cieľom uľahčiť poskytovanie humanitárnej pomoci všetkým, ktorí ju potrebujú.

Cieľ: *Posilniť angažovanosť a vedúce postavenie EÚ v oblasti humanitárnej pomoci s cieľom maximalizovať jej vplyv.*

- V roku 2021 zorganizovať Európske humanitárne fórum na podporu dialógu o otázkach humanitárnej politiky.

- Podporovať a zapájať sa do ďalšieho dialógu s kľúčovými zainteresovanými stranami o pokroku v kľúčových navrhovaných opatreniach uvedených v tomto oznámení.

Kľúčové opatrenia pre EÚ a členské štáty

***Cieľ:** Ďalšie začleňovanie dôsledkov zmeny klímy a environmentálnych faktorov do politiky a praxe v oblasti humanitárnej pomoci a posilnenie koordinácie s aktérmi v oblasti rozvoja, bezpečnosti a klímy/životného prostredia s cieľom budovať odolnosť zraniteľných komunít.*

- Výrazne zvýšiť podiel finančných prostriedkov na boj proti zmene klímy určených na posilnenie odolnosti a adaptácie v krajinách a regiónoch, ktoré sú najviac ohrozené katastrofami, v súlade s novou stratégiou EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy a v rámci prístupu prepojenia medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom.
- Posilniť klimatickú a environmentálnu odolnosť zraniteľného obyvateľstva prostredníctvom prístupu prepojenia medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom a zabezpečiť šírenie a vykonávanie nových usmernení o pripravenosti na katastrofy medzi humanitárnymi partnermi EÚ v úzkej koordinácii s aktérmi v oblasti rozvoja a klímy.
- Ďalej rozvíjať a uplatňovať prístupy založené na informovanosti o rizikách vrátane rizikového financovania a zintenzívnenia anticipačných opatrení v rôznych humanitárnych kontextoch a regiónoch.

***Cieľ:** Zabezpečiť, aby humanitárna, rozvojová, mierová politika a iné politiky spolupracovali s cieľom lepšie prepojiť naliehavú pomoc a dlhodobé riešenia zamerané na zníženie potrieb a riešenie základných príčin konfliktov a kríz.*

- Posilniť koordinačné mechanizmy na miestnej úrovni v rámci činností EÚ v oblasti humanitárnej pomoci, rozvoja a budovania mieru s cieľom zabezpečiť spoločné a koherentné výsledky s podporou delegácií EÚ a miestnych úradov ECHO. V tomto rámci úzko spolupracovať s členskými štátmi EÚ na základe prístupu Tím Európa.
- Využiť politickú a diplomatickú angažovanosť EÚ a všetky dostupné nástroje na predchádzanie krízam, riešenie konfliktov a budovanie mieru a zároveň zintenzívniť presadzovanie podpory humanitárnych operácií s cieľom uľahčiť prístup a zabezpečiť dodržiavanie humanitárnych zásad, medzinárodného humanitárneho práva a ochranu civilného obyvateľstva.

***Cieľ:** Výrazne zvýšiť zdrojovú základňu pre humanitárnu činnosť.*

- Pripomínajúc záväzok EÚ poskytovať 0,7 % hrubého národného dôchodku na oficiálnu rozvojovú pomoc, spolupracovať s členskými štátmi na posilnení záväzkov v oblasti humanitárneho financovania, ktoré zodpovedajú prudkému nárastu humanitárnych potrieb a požiadaviek v posledných rokoch.

- Zintenzívniť spoluprácu EÚ s tradičnými a novými darcovskými krajinami s cieľom pripomenúť spoločnú zodpovednosť za podporu humanitárnej reakcie a systematickejšie ju integrovať do politického dialógu EÚ s príslušnými krajinami mimo EÚ. Posilniť alebo vytvoriť aliancie na celosvetovej úrovni s podobne zmýšľajúcimi krajinami s cieľom podporiť globálnu humanitárnu agendu.

Cieľ: *Dodržiavanie medzinárodného humanitárneho práva by sa malo stať stredobodom vonkajšej činnosti EÚ na ochranu civilného obyvateľstva, podporu zásadovej humanitárnej činnosti a ochranu humanitárnych pracovníkov a zdravotníckych pracovníkov.*

- Zvážiť zahrnutie závažných porušení MHP ako dôvodu na zaradenie do sankčných režimov EÚ vždy, keď je to vhodné, a zároveň zabezpečiť, aby sa zabránilo akémukoľvek možnému negatívnemu vplyvu na humanitárne činnosti.
- Naďalej zabezpečovať, aby sa MHP v plnej miere zohľadnilo v politike sankcií EÚ, a to aj prostredníctvom dôsledného začleňovania humanitárnych výnimiek do sankčných režimov EÚ. Pracovať na vytvorení účinného rámca na využívanie takýchto výnimiek zo strany humanitárnych organizácií, ktoré dostávajú finančné prostriedky EÚ. Poskytovať praktickú podporu humanitárnym organizáciám, pokiaľ ide o ich práva a povinnosti v rôznych sankčných režimoch EÚ.

Cieľ: *Posilniť angažovanosť a vedúce postavenie EÚ v oblasti humanitárnej pomoci s cieľom maximalizovať jej vplyv.*

- Podporovať spoločné posolstvá EÚ a jej členských štátov o kľúčových humanitárnych krízach a podporovať konsolidované prísľuby EÚ a členských štátov na medzinárodných humanitárnych darcovských konferenciách (spolu s vnútroštátnymi) v rámci prístupu Tím Európa. Usilovať sa o konsolidáciu pozícií EÚ a členských štátov na príslušných medzinárodných a multilaterálnych fórach.
- Rozvíjať možnosť využitia vonkajších pripísaných príjmov pre členské štáty EÚ s cieľom využiť prítomnosť na mieste a odborné znalosti EÚ v humanitárnej oblasti.